

1921!

prošel prof. Hostohar

Cís. 225/21.

Brno dne 14. listopadu 1921.

1. příloha

P. H.

Ministerstvu školství a národní osvěty

v P r a h e

Komise zvalená profesorským sborem filosofické fakulty při Masarykově universitě a složení z profesorů Dr. O. Bicha, Dr. A. Baera a Dr. P. H. Haškovece, doporučila témuž sboru v sedění dne 7. listopadu konaném, aby soukromý docent filosof. fakulty university Karlovy v Praze Dr. Michajlo Hostohar jmenován byl mimoř. profesorem systematické filosofie.

Sbor vyslyšev správu tu, usnesl se, navržením ministerstva školství a národní osvěty za mimoř. profesora systematické filosofie při učejší fakultě filosofické soukr. doc. Dr. Michajla Hostohara.

Správa komise se předkládá a důkazství doporučuje.

do kanceláře
prof. Hostohar

Ze sboru profesorského filosof. fakulty Masarykovy university v Brně

1. 11. 1921.

Opis.

N á v r h

profesorskému sboru filosofické fakulty Masarykovy university v Brně na jmenování s.doc. Dra. Mihajla Rostohara mimořádným profesorem systematické filosofie.

Mihajlo Rostohar, PhDr. s.doc. filosofie na filosofické fakultě university Karlovy v Praze narodil se dne 30. července 1878 v Bregách u Kráka v Kraňsku /Král.S H S./ Gymnasium absolvoval r.1901 a v letech 1901-1906 studoval přírodní vědy na universitách ve Vídni a v Štýrském Hradci. Promován byl t. 1906 na universitě vídeňské.

K doporučení prof.Dr.Fr.Jodla ve Vídni a prof.Dr.H. Spitzera v Štýrském Hradci dostalo se mu od zemského výboru v Lublani cestovního stipendia i podnikl studijní cestu po Německu do Mnichova, Lipska, Halle a Berlína. Pak se odebral do Prahy připravuje se k habilitaci. R. 1911 zúčastnil se mezinárodního filosofického sjezdu v Bologni jako delegát „Filosofické jednoty v Praze.“ Téhož roku byl ministerstvem vyučování poslán za dalším vzděláním vědeckým do Lipska, kde pracoval ve Wundtově ústavě pro experimentální psychologii. R. 1911 byl habilitován na filosofické fakultě Karlovy university v Praze i působil tu jako soukromý docent filosofie do února /15/ 1915, kdy nastoupil vojenskou službu; setrval v ní pak do r. 1919 slouživ od 30. října 1918 do 1. března 1919 v armádě jihoslovanské. R. 1920 opět zahájil své přednášky na Karlově universitě v Praze a pokračuje v nich pravidelně.

Při filosofické fakultě této university založil r. 1912 experimentální laborator psychologickou, v níž nejen sám pokusy konal, nýbrž i své posluchačstvo v experimentování uváděl. Odtud vzešly potom práce „Experimentální zkoumání o reprodukci barevných kvalit“ /biologické listy, 3. 1914, 129 -139, 214 -226/ a „O synaesthesiích sluchových“ /tamže 4.1915/. Ovšem další ještě práce a to „Experimentální zkoumání o psychické reprodukci“ a „Pozorování o Mariottovu fenomenu“ sstávají zatím v rukopise. Rostoharova literární činnost od prvního jeho spisu „Úvod v znatvěno mišljejnje“ /1909/ neutechla až do doby kdy byl mobilisován, a po skončení války znovu se hned začala.

Celkem jeho práce hledí ke všem hlavním odvětvím filosofie.

trají se názory o hypotetickém soudu aristotelské a středověké a spí-
atel tu sleduje materiál dále do minulosti na na př. Sygwart ve svých
„Beiträge zur Lehre vom hypothetischen Urteil,“ podrobnější také zvláště
probral Aristotela a řadu logických spisů poaristotelských. V druhém oddí-
le se zabývá moderními názory o hypotetickém soudě, třídí je do čtyř ka-
tegorií, rozebírá kriticky, odhaluje vady a nedostatky dotavadních učení
o nich, aby si tak připravil půdu vlastním názorům. hypotese redukční,
které věnuje třetí oddíl druhou to část knihy. Tu jsou velmi plodné na
př. jeho vývody o jazykovém vázání hypotetických soudů odstraňující na-
mnoze nejasnost, kterou dosud trpívají některé mluvnice. V práci prokázal
Rostohar velkou šetlost odbornou, kritickou zdatnost, schopnost a samo-
statné práce filosofické a originální myšlení, vlastností to, na něž pou-
kazue důrazně obšírný posudek spisu v Zeitschrift für Philosophie und philo-
sophische Kritik /sv. 144. 1911. 76 - 81/.

Sem se hlásí také pozdější studie „O formaci soudů“ /v České myslí.
XVIII. 1912. 113 - 128/, obsahuje v originálních myšlenkách nová hlediska lo-
giky jako vědy. Proti stanovisku obecně přijímanému /Sigwart, Erdmann, Wundt,
J. St. Mill a j./ ve sporu, zda vedle soudů jednoduchých jsou i soudy složené,
Rostohar zastává názor, že složené soudy existují, zásadně a definitivně. U-
kazuje, že v tak řečených typických příkladech kopulativních a konjunktiv-
ních soudů běží jednak o jednotlivé soudy, jež jsou konstátujícími částkami
logického útvaru, jednak také o relaci, které trvá mezi těmito jednotlivými
soudy. Tato relace je právě onen logický svazek, v němž leží podstata soudů
složených. Tento důležitý moment byl přehlédnut Uberwegem a on vykládal
složený soud analogií složených věd, což byla základní chyba. Rostohar pak
tu stanovuje rozdíl mezi soudem složeným a spojením soudů. dále druhy slože-
ných soudů jež dělí na tři hlavní skupisy.

Mezi tyto spisy patří také první jeho spis obšírnější práce „Úvod
v znanstveno mišljenje“ /Lubljana. 1909. 204/ Pojednává v předmluvě o
rozdílu mezi extaktním poznáváním vědeckým a poznáním formálním, probírá v
knize základní pojmy noetické. Nejprve promlouvá o logickém rozboru vět, ja-
kožto východisku logického myšlení. I dospívá k stanovení několika druhů
útvárů logických, které už v podstatě své jsou buď pravdivé, nebo nepravdivé,
jsou to tvary myšlenek či logických soudů, které se přesně liší od soudů

knihy je metodologická. K této práci sluší přičísti také pojednání principu vědeckém a nevědeckém, „K úvodu vz v znanstveno mišljenje“ /Veda. I. 1912/, vlastně polemiku se slovinským theologem Dr. A. Kšenčnikem, který vedle rozumu a evidence za rovnocenný jím zdroj poznání chtěl pokládati také autoritu, jež prý může býti i vyšším vědeckým principem poznání. Polemisuje s ním proto Rostohar obrátil postup scholastiky proti němu, an se sám řídí rozumovým principem evidence chtě své čtenáře přesvědčiti.

Jen dalším článkem této polemiky je řada statí, tu výlučně polemicky, tu analyticky, v nichž se Rostohar chce dobratí přesnějšho nazírání na pojem a podstatu národnosti. Tak potírá „Katoliški názor o narodnosti“ /Napredna misel. 1912/, protože katolický názor o národnosti odporuje dnešnímu stavu myšlení opíraje se o bibli a učení o prvotním hříchu, odmítá jej jako nebezpečný organisackému vývoji moderní společnosti; vlastně tu Rostohar pokračuje v polemice s Kšenčnikem. Také v druhém článku „Národnost in vera“ a třetím „Vera, narodnost in pravnost“ / obojí Napredna misel. II. 1913/ hájí dnešních názorů na národnost, obhajuje ji zvláště, že nikterak nemůže býti na újmu mravnosti. Odsud dospěl k prvnímu pokusu položití základ k formulaci vlastní ve studiu „Národnost a její význam“ / Knihovna Manjšinového muzea č. 1. 1913/. V těchto člancích, které ovšem zabíhají tu do sociologie, tu do psychologie, na konec psycholog předvládl. Rostohar opřel se o hojný materiál dotazníků, který, jak se podobá, byl asi sestaven bystrým a předvídaným badatelem, methodicky opatrným a experimentálně vycvičeným; z dotazníků vzešel spisek „Psychologie národnosti“ /Nové Čechy, 1921. Před tím v Lublani 1920/.

Věnovav se zkoumání o národnosti Rostohar nevyhnul se tomu, aby neuvažoval o filosofii národa vlastního. I podal dva informativní články o filosofii Jihoslovanů /o filosofii slovinské 1911, o filosofii srbskohercovačské, obě v Hlídce Času/, programaticky pak se postavil k tématu v článku „Ideje o filosofii južních Slovanů“ /Veda. I. 1912. 16. a n./ „Vyznív pojem filosofii konstatuje, že o vědecké filosofii jihoslovanské dotud nelze mluviti, i vytýká cesty, jimiž bude možno se jí dobratí.

Mareše, potom při posluchárně filosofické university Karlovy v Praze, Krakovská ul/. Je to předně „Experimentální zkoumání o reprodukci barevných kvalit“ /Biologické listy. III. 1914. 129-139. 214.-226/. Tu na základě velmi četných pokusů :2936/ dospěl autor k zajímavým výsledkům psychologickým i noetickým, o nichž podává velmi uznalý posudek prof. E. Babák ve „Piloa neurobiologica“ /1915. str., 826 -828/. Druhá práce téhož oboru a budiž hned řečeno, zcela originální, jest stať „O synaesthesiích slochových“ /biologické listy/. IV. 1914/ 15. č. 6-7/. Posavádní zkoumání o tomto jevu zakládají se na příležitostních pozorováních, Rostoharem byl poprvé zkoumán věstraněji, exaktně a experimentálně s výsledky cennými pro psychologii a fyziologii. MUDr. H. Bondy v práci o „Barevném slyšení se zvláštním zřetelem k barevnému slyšení u slepců“ /Revue pro neuropsychopathologii. XVII. 1920/, potvrzuje výsledky Rostoharovy jako exaktně provedené zkoumání a dospěl jinak výsledků souhlasných s výsledky jeho /po pět let zkoumal touž osobu, J.H/, ač o práci Rostoharově nevěděl poznal ji teprve dodatečně. O Rostoharově práci referoval prof. E. Babák v „Zentrallblatt für die gesamte Biologie“ 1916. seš. 21, 22, str. 808/. Autor sám přednášel o věci na pátém sjezdu českých přírodovědců a lékařů, jak se také čte ve zprávě o sjezdě v „Časopise českých lékařů, XIII. 1914. str. 1149, a tu v rozhovoru na přednášce navázaném /zemřelý/ okulista prof. Chaloupecký uznal, že Rostohar „podrobněji analysoval je než on sám ve svých případech“ a na podnět prof. F. Mareše, že by čekal „zvláště cenná poučení z pokusů konaných při zavřených očích“ mohl Rostohar dodatí“, že takové pokusy rovněž konal a zjistil nápadné zjevy synaestetické na protě poměrům při zírání na šedou plochu“.

Ještě dvě jiné práce vyšly z Rostoharovy laboratoře pro experimentální psychologii, ale pro válečné poměry nedospěly ještě otištění zůstávajíce v rukopise. Je to „Experimentální zkoumání o psychické reprodukci“ a „Pozorování o Mariottovu fenomenu.“ Tato pozorování byla konána pomocí zvláštního přístroje zhotoveného podle nákresu mechanikem Ketnerem, a tu v řadě pokusů zjištěná neznámá posud fakta, která vedla k závěrům zcela jiným, než jaké učinil Helmholtz. Autoreferáty o obou těchto pracích vyšly v následujícím sešitě „Naší Vědy“ /1921. seš. 5 - 7/.

Za své netržité a dlouholeté činnosti vědecké Rostohar dokázal schop-

vědeckou cenu uznala jednak universita bělehradská, jsouc s ním ve spojení skrze svého znamenitého geografa J. Čvijice, jednak universita lublaňská. Z ní se ozval hlas, jenž lituje, že Rostohar rozrpčen odmítl kandidaturu na profesorskou stolicí lublaňskou a uznává, patrně vedle jeho kvalifikace, jeho akční čilost a organizační schopnosti, dokládaje, že na lublaňské universitě proti navržení Rostoharova nebylo odporu /slavista Kidrič/.

Prof. O. Zich má sice námitky proti experimentálně psychologickým pracím Rostoharovým, exp. zkoumání o reprodukci barev, kvalit, o synesthazích sluchových, Psychologie národa, ale přihlížejí k ostatní jeho činnosti vědecké, prohlašuje, že nenamítá ničeho proti jeho jmenování mimořádným profesorem systematické filosofie /dejiny filosofie, logika a noetika, po případě metafysika a etika/.

Navrhuje tedy komise, aby soukromý docent Dr. Mihajlo Rostohar byl jmenován mimořádným profesorem systematické filosofie.

V Praze dne 19. října 1921.

Dr. Otakar Zich, v.r.
člen komise.

Dr. A. Beer, v.r.

P.M. Haškovec, v.r.

Ministerstvo školství a národní osvěty .

č.j. 5076/33-IV.

V Praze, dne 27. června 1933.

Vše:

Brno- Masarykova univerzita -
fakulta filozofická- soukromý
docent Dr. Michal Rostker -
přenesení venia docendi.

OPIS .

K čis. 617/1933 P ze dne 30. června 1933.

H
inoc.: 2
num.: 11

Děkanství

filozofické fakulty Masarykovy univerzity
v Brně .

Potvrzuji ustanovení tuzemského profesorského sboru, aby venia docendi Dra Michala Rostkera pro filozofii byla přenesena z filozofické fakulty Karlovy univerzity v Praze na filozofickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně.

Ministr:

Bechyň v. r.

Rektorátu

Masarykovy univerzity

v Brně .

na vědomí,

Ministr:

Bechyň

MAŠKOV
V Praze, dne 27. června 1933
číslo 617/1933 P
Rektorát
na vědomí